

Program kształcenia w Szkole Doktorskiej w ramach Szkoły Nauk Społecznych (Graduate School for Social Research) Polska Akademia Nauk

Szkoła Doktorska ma charakter międzynarodowy. Podstawowym językiem wykładowym jest język angielski przy zachowaniu części kursów w języku polskim. Rozprawa doktorska może być napisana i broniąca w języku angielskim lub polskim.

Cel i trzy filary programu kształcenia

Kandydaci przyjęci do Szkoły Doktorskiej stają się badaczami działającymi w środowisku naukowym instytutów tworzących Szkołę Doktorską w ramach SNS. Celem programu kształcenia jest: (a) ugruntowanie i pogłębienie wiedzy teoretycznej i metodologicznej w danej dyscyplinie, (b) poszerzenie horyzontów poznawczych i wsparcie dla świadomego wyboru tematu badawczego w rozprawie doktorskiej, (c) otwarcie na inne perspektywy poznawcze, (d) osiągnięcie umiejętności samodzielnego prowadzenia badań przydatnych w nauce i innych sektorach, a także (e) rozwinięcie umiejętności praktycznego powiązania teorii i metod naukowych z badaniami w wybranym zakresie, (f) zdobycie doświadczenia w pracy badawczej, w tym w przygotowaniu projektów badawczych, postępowaniu w badaniach, współdziałaniu w zespole, przygotowaniu publikacji i uczestniczeniu w debacie naukowej, (g) przygotowanie rozprawy doktorskiej. Praca nad rozprawą doktorską i związanymi z nią publikacjami jest integralną częścią programu kształcenia, na który ponadto składają się trzy główne rodzaje aktywności. Są to:

1. kursy obowiązkowe w wybranej dyscyplinie naukowej,
2. kursy fakultatywne,
3. uczestnictwo w aktywności wybranego zespołu badawczego, przez który rozumie się zakład, pracownię lub inną jednostkę organizacyjną w danym instytucie.

Kursy obowiązkowe dla danej dyscypliny są jednocześnie dostępne jako kursy do wyboru dla doktorantów z pozostałych dyscyplin naukowych. Ponadto istnieje pula kursów nieobowiązkowych dostępnych dla wszystkich doktorantów, a także możliwość uczęszczania na wybrane kursy w innych ośrodkach akademickich.

Uczestnictwo w pracach przynajmniej jednego zespołu badawczego w jednym z instytutów tworzących Szkołę Doktorską jest obowiązkowe. Może ono obejmować uczestnictwo w seminariach, konferencjach, sympozjach, letnich szkołach związanych daną tematyką oraz w pracy nad projektami badawczymi i publikacjami. Istnieje możliwość – w uzgodnieniu z

promotorem – uczestniczenia także w pracach innego lub innych zespołów badawczych w wybranych instytutach tworzących Szkołę.

Promotor i zespół badawczy

Rada Szkoły Doktorskiej, biorąc pod uwagę rekomendacje Komisji Rekrutacyjnej, w możliwie jak najkrótszym czasie po zakończeniu rekrutacji proponuje promotora (tu i dalej, gdy mowa o promotorze, mogą to być odpowiednio promotorzy i promotor pomocniczy) dla każdego przyjętego kandydata. Rada Naukowa instytutu właściwego dla danej dyscypliny naukowej zatwierdza promotora w stosownej uchwale nie później, niż w trzecim miesiącu od rozpoczęcia kształcenia. Promotor ustala wspólnie z doktorantem, który zespół badawczy stanowi podstawowe środowisko aktywności doktoranta i kieruje rozwojem naukowym doktoranta, współkształtując z nim jego indywidualny program kształcenia. W przypadku doktorantów, którzy ukończyli studia magisterskie na kierunku innym niż dyscyplina przygotowywanej rozprawy doktorskiej, promotor określa także kursy właściwe dla dyscypliny doktoratu, które doktorant musi odbyć w ramach indywidualnego programu kształcenia.

Indywidualny program kształcenia (Individual Study Programme)

Każdy doktorant ma indywidualny program kształcenia.

Indywidualny program kształcenia powinien być zaprojektowany tak, aby doktorant zdobył niezbędne umiejętności metodologiczne i wiedzę teoretyczną, konieczne do osiągnięcia wymienionych wyżej celów kształcenia. Te umiejętności i wiedza zostaną uzyskane dzięki uczestnictwu w kursach i pracach badawczych Instytutu, pisaniu tekstów i publicznemu ich prezentowaniu oraz podejmowaniu innych aktywności. Po ukończeniu czterech lat programu, oprócz doprowadzenia do sfinalizowania własnych badań doktoranta, doktorant zdobywa również wgląd w różne aspekty pracy grupy badawczej, takie jak: opracowanie koncepcji i jej realizacja na różnych etapach, napisanie wniosku grantowego i administrowanie grantami, przygotowanie publikacji, organizowanie wydarzeń naukowych, a także ważne „miękkie umiejętności” niezbędne do współdziałania w zespole.

Doktorant współpracuje ze swoim promotorem, aby uzgodnić indywidualny program kształcenia na każdy rok akademicki. Indywidualny program kształcenia na dany rok akademicki precyzuje, które kursy obowiązkowe doktorant podejmuje w danym roku akademickim, a także jakie inne kursy i w jakim trybie będzie realizował. Określa też zespół badawczy, w którego pracach uczestniczy doktorant, w jakich konferencjach i innych wydarzeniach doktorant planuje

uczestniczyć, jakie inne aktywności są przewidziane na dany rok akademicki, w tym jakie działania badawcze podejmuje, nad jakimi publikacjami i częściami własnej rozprawy doktorskiej pracuje. Indywidualny program kształcenia może także zawierać działania pozanaukowe, w szczególności na rzecz organizacji pozarządowych, firm rynkowych lub administracji publicznej, czy też będące udziałem w debacie publicznej, które w jakikolwiek sposób wiążą się z obszarem zainteresowań naukowych doktoranta.

Zgodnie z wymaganiami art. 202 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668, 2024, 2245 – dalej „ustawy”) w ciągu 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia doktorant we współpracy z promotorem opracowuje **indywidualny plan badawczy (Research Proposal)**.

Każdego roku doktorant przedstawia raport z faktycznych dokonań w danym roku akademickim – dokumentując je niezbędnymi załącznikami – oraz pisemną opinię promotora.

Części składowe indywidualnego programu kształcenia

1) Kursy obowiązkowe

Aby kurs uznać za ukończony, studenci muszą zdać egzamin końcowy. W ciągu pierwszych dwóch lat kształcenia doktorant jest zobowiązany do zaliczenia wszystkich kursów z listy kursów obowiązkowych dla dyscypliny, w której przygotowuje rozprawę doktorską.

Tematyka kursów obowiązkowych dla dyscyplin objętych kształceniem – w języku wykładowym (w nawiasach po polsku):

Filozofia

Major Theories and Concepts in Contemporary Humanities (Główne teorie i pojęcia we współczesnej humanistyce)

Interpreting and constructing – working with a philosophical text (Czytanie i pisanie tekstów filozoficznych)

The Human in the 20th Century Philosophical Anthropology (Wybrane koncepcje w dwudziestowiecznej antropologii filozoficznej)

Philosophy in the Process of Making Concepts (Filozofia jako proces tworzenia pojęć)

Socjologia

Sociological theories: the tradition and current ideas. (Teorie socjologiczne: tradycja i współczesne idee)

Quantitative methods of data analysis: statistical theory and good practices (Metody ilościowej analizy danych: statystyka i dobre praktyki jej stosowania)

Approaches to Qualitative Methods in Research Practice (Zastosowania metod jakościowych w praktyce badawczej)

Empirical Research in the Social Sciences: Design, Implementation and Write-up (Part I),

Reading and Writing in the Social Sciences (Part II) (Badania empiryczne w naukach społecznych: projektowanie i zastosowanie (cz. I); Czytanie i pisanie tekstów w naukach społecznych (cz. II))

Psychologia

Methodology and ethical issues of psychological studies (Metodologia i etyka badań psychologicznych)

Advanced statistical analysis (Zaawansowane analizy statystyczne)

Psychology in modules: Cognitive psychology, Personality Psychology and Individual Differences, and Neurophysiological basis of behaviours (Psychologia ogólna w modułach: psychologia poznawcza, psychologia osobowości różnic indywidualnych oraz neurofizjologiczne podstawy zachowania)

Social Psychology (Psychologia społeczna)

Nauki polityczne i administracja

Contemporary Political History of the Central-Eastern Europe (Najnowsza historia polityczna Europy Środkowo-Wschodniej)

Quantitative methods of data analysis: statistical theory and good practices (Metody ilościowej analizy danych: statystyka i dobre praktyki jej stosowania)

Approaches to Qualitative Methods in Research Practice (Zastosowania metod jakościowych w praktyce badawczej)

Empirical Research in the Social Sciences: Design, Implementation and Write-up (Part I),

Reading and Writing in the Social Sciences (Part II) (Badania empiryczne w naukach społecznych: projektowanie i zastosowanie (cz. I); Czytanie i pisanie tekstów w naukach społecznych (cz. II))

Zaliczenie kursu obowiązkowego jest oceniane w następującej skali:

1. bardzo dobry (5),
2. dobry (4),
3. dostateczny (3),

4. niedostateczny (2).

Ocena niedostateczna oznacza nieuzyskanie zaliczenia.

2) Kursy fakultatywne

Kursy do wyboru są dostępne dla wszystkich doktorantów. Można je realizować w dwóch trybach: z zaliczeniem (według skali ocen dla kursów obowiązkowych) lub bez zaliczenia, przy czym tryb bez zaliczenia wymaga regularnego i aktywnego uczestnictwa. Główną przesłanką korzystania z kursów do wyboru są zainteresowania i inicjatywa doktoranta, niemniej uczestniczenie w nich wymaga wpisania ich do indywidualnego programu kształcenia na dany rok akademicki. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy doktorant ukończył inny kierunek niż dyscyplina, w której przygotowuje rozprawę, promotor może wymagać od doktoranta włączenia do jego indywidualnego programu kształcenia zaliczenia konkretnych kursów z dyscypliny, w której ma być bronią rozprawa doktorska.

Wszystkie kursy obowiązkowe są jednocześnie kursami do wyboru dla doktorantów z innych dyscyplin naukowych.

Ponadto istnieje możliwość uczęszczania na kursy z zakresu nauk społecznych i interdyscyplinarne, których przykładowa tematyka jest następująca: social and political theory, basic research methods, political sociology, economy and society, political economy of policy reform, women's political identity in making, theories of culture, the Holocaust and its cultural meaning, culture and nationalism, sociology of institutional change, the Roma in Central/Eastern Europe, e-media, civil society in theory and practice, mass communication and society, media ethics, beyond political culture, organised crime and human trafficking, corruption, elites and leaders in contemporary politics, backsliding to authoritarianism, the rule of law, European Studies: Theories and Concepts, Contemporary Politics in South Asia, Foresight Analysis in International Relations, Benelux: History and Politics, Evolutional Psychology, Social Neuropsychology, Clinical, Neuropsychology, Political Psychology, Clinical Psychology, Cultural Psychology, Laboratory – acquisition of psychophysiological data, statistical analyses in R/JASP, tools of creating psychological experiments (Psychopy/Inquisit/Vizard), psychometrics; (odpowiednio: teorie socjologiczne i polityczne, podstawowe metody badawcze, socjologia polityki, gospodarka i społeczeństwo, ekonomia polityczna procesu reformowania, tożsamość polityczna kobiet w procesie stawania się, teorie kultury, Holokaust i jego znaczenie w kulturze, kultura i nacjonalizm, socjologia zmiany instytucjonalnej, Romowie w Europie Środkowo-Wschodniej, e-media, społeczeństwo obywatelskie w teorii i praktyce, masowa komunikacja i społeczeństwo, etyka mediów, poza kulturą polityczną, zorganizowana przestępczość, korupcja, elity i liderzy we współczesnej polityce, zagrożenie autorytaryzmem, rządy prawa, studia europejskie: teorie i pojęcia, współczesna polityka w Azji Południowej,

Analiza Foresight w stosunkach międzynarodowych, Benelux: historia i polityka, psychologia ewolucyjna, neuropsychologia społeczna i kliniczna, psychologia rozwojowa, psychologia polityczna, psychologia kliniczna, psychologia kulturowa; pisanie akademickie, laboratorium – akwizycja danych psychofizjologicznych, analiza statystyczna w R/JASP, narzędzia do tworzenia eksperymentów psychologicznych (Psychopy/inquisit/vizard), psychometria).

Kursy podejmowane poza Szkołą.

Kurs może również odbywać się w innych instytucjach akademickich w Polsce lub za granicą, przy czym uczestniczenie w nim wymaga wpisania do indywidualnego programu kształcenia na dany rok akademicki.

3) Praca nad doktoratem i działalność w zespole badawczym

Indywidualny program kształcenia uwzględnia działania doktoranta w ramach wybranego zespołu badawczego, a także planowany udział w konferencjach, seminariach, sympozjach, letnich szkołach i innych wydarzeniach naukowych, w szczególności z prezentacją własnych prac doktoranta. Indywidualny program przedstawia pracę nad publikacjami naukowymi doktoranta i ich rezultaty, a także działania dydaktyczne oraz udział w organizowaniu wydarzeń naukowych w Szkole i poza Szkołą.

Indywidualny program kształcenia może zawierać aktywność doktoranta na rzecz innych sektorów (biznesu, administracji rządowej i samorządowej oraz organizacji pozarządowych), w tym także uczestniczenie w debacie publicznej, o ile działania te wiążą się z zainteresowaniami naukowymi doktoranta.

Praca nad doktoratem

Indywidualny program kształcenia na dany rok akademicki określa działania badawcze w danym roku oraz planowane części przygotowywanej rozprawy i związane z nimi publikacje.

W pierwszym roku kształcenia doktorant, we współdziałaniu z promotorem, przygotowuje swój indywidualny plan badawczy (Research Proposal). Plan badawczy doktoranta jest ugruntowanym literaturowo projektem badawczym, argumentującym potrzebę podjęcia proponowanych badań, ich założenia teoretyczne, proponowaną metodologię i zakres, a także harmonogram działań zmierzających do złożenia gotowej rozprawy. Projekt powinien mieć postać porównywalną z projektem aplikowania o środki na badania naukowe NCN w konkursie Preludium.

W kolejnych latach indywidualny program kształcenia doprecyzowuje i uaktualnia zamierzone działania.

Dokonania doktoranta od początku kształcenia w Szkole do czerwca w drugim roku kształcenia są przedmiotem oceny śródkresowej, o której mowa w art. 202 ustawy. Ponadto Komisja ewaluacyjna dokonuje oceny postępów po każdym roku kształcenia.

Coroczna ewaluacja pracy doktoranta

Postępy w pracy naukowej i przygotowaniu rozprawy doktorskiej ocenia komisja ewaluacyjna.

Doktoranci są zobowiązani do przedłożenia następujących dokumentów.

Pierwszy rok kształcenia

- a) do 15 czerwca – wstępny projektu pracy doktorskiej z najważniejszymi odniesieniami literaturowymi oraz sprawozdanie z dokonań na pierwszym roku,
- b) do 30 września tego samego roku – indywidualny plan badawczy (art. 202 ustawy), tj. dopracowany projekt pracy doktorskiej. Projekt pracy doktorskiej będzie recenzowany.

Drugi rok kształcenia

- a) do 15 czerwca – robocza wersja kluczowego rozdziału rozprawy doktorskiej oraz sprawozdanie z dokonań w drugim roku kształcenia,
- b) do 15 czerwca – zaktualizowany harmonogram dalszych działań badawczych.

Robocza wersja kluczowego rozdziału rozprawy doktorskiej będzie recenzowana.

Trzeci rok kształcenia

- a) do 15 czerwca – sprawozdanie z prac badawczych wraz z załączonymi znaczącymi częściami rozprawy i innymi efektami prowadzonych badań,
- b) do 15 czerwca – harmonogram dalszych prac.

Czwarty rok kształcenia – do 15 czerwca – robocza wersja całości rozprawy doktorskiej.

Każdorazowo przedłożone rezultaty pracy doktoranta w danym roku wymagają zaopiniowania przez promotora.